

Židovske ženske organizacije

Židovske ženske organizacije, najčešće pod imenom „Izraelsko gospojinsko društvo“ osnivaju se od 19. stoljeća pri gotovo svim židovskim općinama. Ova udruženja osnivana su na inicijativu rabina ili uglednih članova općine i imala su izrazito filantropski karakter, igravši značajnu ulogu svojom pomoći osobito djeci i starcima, organizacijom dobrotvornih priredbi i akcijama za praznike.

„Izraelsko gospojinsko društvo Jelena Prister“ osnovao je Eduard Prister 1887. godine u Zagrebu u spomen na preminulu suprugu. Osnovna zadaća društva bila je da „podupire izraelske udove i siročad“, ali i omladinu, osigurava miraz za siromašne zaručnice, te pomaže humanitarne zavode i bolnice. Svake godine za Hanuku djeca i stariji dobivali su poklone, opremani su odjećom i rubljem, opskrbljivani drvima za zimu, itd. Za vrijeme I. svjetskog rata židovske su djevojke imale svoje organizacije – „Djevojačka cionistička društva“.

Godine 1912. organizirano je društvo „Izraelska ferijalna kolonija“ čiji je zadatak bio da omogući „siromašnoj i slabašnoj izraelskoj djeci“ da za vrijeme školskih praznika borave na moru, pri čemu se posebna pažnja posvećivala zdravlju.

Godine 1923., Društvo na čelu s predsjednicom Tildom Deutsch Maceljski osniva njezinu „Zakladu za osnutak ferijalnih domova“. Iz sredstava Zaklade kupljena je u Crikvenici Villa Antonija koja je pretvorena u ferijalni dom. Do kraja 1939. godine kroz ferijalni dom u Crikvenici prošlo je više od 2.300 djece. Supružnici Albert i Tilda Deutsch Maceljski su neposredno prije II. svjetskog rata (1938. godine), izgradili i dječji dom na Ravnoj Gori u Gorskom kotaru te ga darovali Izraelskoj ferijalnoj koloniji.

Tilda pl. Deutsch - Maceljski

Ferijalni dom na Ravnoj gori

Grupa djece na ljetovanju u Crikvenici

Ferijalni dom u Crikvenici

Omladinske organizacije

Na konferenciji u Slavskom Brodu 1919. godine osnovan je „Savez židovskih omladinskih društava (SŽOU)“ i pokrenut je omladinski časopis „Gideon“ čiji je prvi broj izašao 1. studenog 1919. godine. Zadatak Saveza bio je da osniva i pomaže omladinska društva i sekcije, te da priređuje sletove. Sletovi su održani u Osijeku, Sarajevu, Zagrebu, Beogradu i Novom Sadu. Na čelu Saveza bili su odbori s predsjednicima, a sjedište Saveza bilo je u Zagrebu (1929. godine). Na čelu Radnog odbora koji upravlja Savezom bio je rabin dr. Šalom Freiburger. Rad u Savezu bio je usmjeren na pomaganje „hebrejske radne Palestine“ te su držani tečajevi za razne oblike organizacija.

Svake su se godine održavala velika i masovna gimnastička, atletska i druga sportska natjecanja, izleti u prirodu, druženja, pjesme i razgovori. Osnivale su se amaterske i diletantske dramske grupe. Omladina se natjecala u znanju, govorništvu i hebrejskom jeziku. U omladinskim društvima postojale su knjižnice.

U Europi je postojao pokret „Hapoel ha'cair“ (radnika pionira) koji je pripremao omladinu za Palestinu učeći ih radu u poljoprivredi. Tako je 1920. godine, na imanju Fincija u Bijeljini osnovana prva grupa omladinaca za pripremu za boravak u Palestini, zatim u Vilovu kraj Titela na imanju dr. Grossmana, u Vinkovcima na imanju Jakoba Schlesingera i u Novoj Gradišci na imanju „Ljupina“ obitelji Vaksler.

U Beču je osnovan „Židovski pedagoški arhiv“ za praktična zanimanja, tehnička zvanja i zanate, a društvo „B'nai B'rith“ održavalo je tečajeve za ručni rad. Dobrotvorne organizacije su gradile učeničke domove i davale stipendije, osnivale su se menze, kupovale knjige. U Zagrebu je osnovana „Židovska akademska menza“, koja je organizirana tako da su sami studenti vodili menzu.

„Kvuca Binjan“, Zvornik 1940. g.

„Kvuca Binjan“, Vučja jama 1940. g.

Omladinska grupa „Mošava“, 1939. g.

Makabi

Na Prvom cionističkom kongresu u Baselu (1897. godine) postavio se zahtjev za fizičkom regeneracijom židovskog čovjeka (Max Nordau) što je dovelo do osnivanja Makabi grupa diljem svijeta. „Židovsko gombalačko društvo“ osnovano je u Zagrebu početkom dvadesetog stoljeća, ali je tek 1914. godine održana osnivačka skupština, a 1920. godine društvo je dobilo ime „Makabi“. Prvi predsjednik bio je dr. Dragutin Zweiback. Najvažnija disciplina bila je gimnastika, ali su osnovane i nogometna, atletska i mačevalačka sekcija, a teniska sekcija osnovana je 1922. godine. Rukomet (Hazena) su igrale vukovarske i osječke članice Makabija. Osim u Zagrebu, Židovi su bili aktivni sportaši u brojnim drugim gradovima Hrvatske.

Predratne sekcije sportskog društva „Makabi“

MAKABI, 1922.

